

Stav európskych vôd

Celkový stav

Ochrana a kvalita európskych vodných zdrojov sa zlepšuje. Ako je to uvedené podrobnejšie dole, svoje ovocie v mnohých oblastiach začína prinášať takmer 30 ročné spoločné pôsobenie legislatívy EÚ a národných a medzinárodných akcií na ochranu a zlepšovanie vodného prostredia. Existujú určité oblasti súvisiace najmä s poľnohospodárstvom, v ktorých nenastal pokrok. Aj v oblastiach, v ktorých sa dosiahol pokrok, môžu aj naďalej existovať závažné problémy a špecifické geografické "horúce miesta". Je potrebné zdôrazniť aj fakt, že niektoré závery sa týkajú určitých oblastí, z ktorých chýbajú údaje a preto ich musíme brať s určitou rezervou.

Vzhľadom na veľký vplyv poľnohospodárstva bude veľmi dôležité sledovať účinky rozšírenia EÚ na dané odvetvie a na vodné zdroje v nových členských štátoch. Hospodárska reštrukturalizácia v deväťdesiatych rokoch vo všeobecnosti viedla k zníženiu nepriaznivých dopadov na vodné prostredie, avšak akákoľvek väčšia intenzifikácia poľnohospodárstva po rozšírení by mohla tento trend zvrátiť.

Oblasti, v ktorých nastal pokrok

Ekologická kvalita riek

Ekologická kvalita odráža účinky všetkých chemických a fyzických tlakov na biologický systém. Informácie o riečnych tokoch v 14 krajinách uvádzajú väčšinou zlepšenie kvality riek. Chýba však dostatočné množstvo porovnateľných údajov v rámci Európy. Situácia sa zlepší, keď nastane pokrok v implementácii rámcovej smernice (2000/60/ES).

Znečistenie fosforom a látkami, ktoré pohlcujú kyslík

Kontrola bodových zdrojov znečistenia v mestských a priemyselných oblastiach viedla k podstatnému zlepšeniu kvality mnohých vodných zdrojov v Európe. Pozoruhodné je zníženie fosforu a organických látok v riekach a jazerách vplyvom zlepšenia úpravy mestských odpadových vôd a zavedením bezfosfátových čistiacich prostriedkov, ako aj znížením použitia hnojív s obsahom fosfátu v poľnohospodárstve.

S tým je spojený aj pokles riečnych a priamych vypúšťaní živín do mora (najmä do Severného a Baltického mora) ale z rôznych možných dôvodov (zložité fyzikálne a chemické vzťahy, chýbajúce údaje) to nebolo vždy zohľadnené pri znížení koncentrácií živín v moriach.

Lepšie spracovanie odpadových vôd viedlo k zlepšeniu kvality pobrežných a vnútrozemských vodných plôch na kúpanie. Miera zlučiteľnosti s povinnými normami EÚ dosahuje viac ako 90 %.

Znečistenie nebezpečnými látkami

Znečistenie riek ťažkými kovmi a niektorými ďalšími ťažko upraviteľnými látkami, ktoré sú uvedené v smernici o nebezpečných látkach (76/464/EHS) vo všeobecnosti klesá. Údaje, ktoré sú k dispozícii o mnohých ďalších znečisťujúcich látkach nepostačujú na to, aby sa mohli urobiť vyhodnotenia.

S tým je spojené aj zníženie výskytu dávok ťažkých kovov a určitých organických látok vypustených do morského prostredia. Existuje dôkaz, že tieto zníženia vedú k poklesu koncentrácií týchto látok v morskej biote v európskych moriach, hoci sa v slávkach a rybách z ústí veľkých riek blízko priemyselných zdrojov znečistenia a prístavov ešte vždy vyskytujú koncentrácie nad hodnotami považovanými za bezpečné pre ľudskú spotrebu.

V krajinách EÚ sa dosiahol zníženie emisií nebezpečných látok vo veľkej miere prostredníctvom uplatnenia čistejších postupov a technológií v

priemysle. Znížilo sa aj vypúšťanie olejov z rafinérií a z ťažných zariadení na mori. V prístupujúcich krajinách došlo k zníženiu emisií najmä kvôli zatváraní nerentabilných podnikov.

Problémom začína byť prítomnosť látok narušujúcich endokrinnú sústavu, ktorých výskyt v povrchových vodách udáva niekoľko európskych krajín a ktoré narúšajú sexuálny život vodných živočíchov.

Odber vody

Celkový odber vody sa za posledné desaťročie okrem juhozápadnej Európy znížil. Mnoho odvetví znížilo spotrebu vody prostredníctvom recyklovaného použitia vody a lepšej účinnosti používaných zariadení. Svoju úlohu zohralo aj zvýšenie cien za vodu.

Olejové škvryny

Každý rok je dosť odlišný, celkové množstvo olejových škvŕn z plavidiel sa pozoruhodne znížilo v deväťdesiatych rokoch. Stalo sa tak pravdepodobne vďaka zavedeniu plavidiel s dvojitým trupom a zlepšeniu navigácie.

Informácia

Implementácia siete Eurowaternet (sieť koordinovaná EEA, ktorá zhromažďuje údaje a informácie o vode) za posledných osem rokov viedla k značným zlepšeniam v oblasti informovanosti o vodách v Európe.

Stručné informácie EEA sú krátkymi, ľahko čitateľnými úvodmi do súčasných environmentálnych problémov na základe najnovších dostupných informácií. Stručné informácie sú dostupné na webovej stránke EEA: www.eea.eu.int

Oblasti, v ktorých nenastal pokrok

Znečistenie dusičnanmi

Znečistenie dusíkom, ktoré má svoj pôvod najmä v poľnohospodárstve, zostalo bez zmeny. Keďže sa znížilo vypúšťanie zo zdrojov znečistenia, o to výraznejšie sa stali príspevky z poľnohospodárstva.

Koncentrácie v riekach zostali počas deväťdesiatych rokov pomerne stabilné a najvyššie hodnoty dosahujú v tých krajinách západnej Európy, v ktorých sa poľnohospodárstvo intenzívne rozvíja. Koncentrácie živín v moriach zostali vo všeobecnosti tiež bez zmeny.

Neexistuje dôkaz o tom, že by nastali zmeny v hodnotách dusičnanov v podzemnej vode. Podľa dostupných informácií je približne v jednej tretine vodných zdrojov prekročená hodnota dusičnanov v pitnej vode. Obsah dusičnanov v pitnej vode je spoločný problém v Európe, najmä vo vodách plytkých prameňov.

Odber vody na zavlažovanie, použitie energie a cestovný ruch

V juhozápadnej Európe nastal mierne rastúci trend v použití vody v poľnohospodárstve, napríklad na zavlažovanie a tiež aj v odbere vody na výrobu energie v prístupujúcich krajinách, okrem stredomorských prístupujúcich krajín. Cestovný ruch je výraznou a pravdepodobne zväčšujúcou sa záťažou pre vodné zdroje v mnohých oblastiach Európy.

Nadmerný odber vody zostáva veľkým problémom v stredomorských pobrežných oblastiach a ostrovoch, kde zdroje pitnej vody sú kontaminované morskou vodou.

Pesticídy

Pesticídy z poľnohospodárstva, ktoré sa vyskytujú v povrchovej, podzemnej a pitnej vode, dosahujú povážlivé hodnoty. Údaje o mnohých ďalších látkach, ktoré obsahujú, znemožňujú určenie vývoja.

Literatúra:

Evropské vody: indikátorová zpráva. Shrnutí, EEA, Kodaň

Europe's water: An indicator-based assessment, topic report No 1/2003, EEA, Kodaň

